

insufficient funding to activate innovation. The consequence of this situation is a low level of competitiveness of the national economy.

Therefore, the need for innovation and increasing competitiveness is extremely important for the country and domestic enterprises.

References

1. Poznyak S. V. Innovacii yak factor pidvishchennya konkurtospromozhnosti pidpriemstva. Efektivna Ekonomika. 2015. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4614>
2. Grineva V., Kolodizev O. Innovative development of the Ukrainian economy as a strategic direction for increasing its competitiveness in the world. Bulletin of economic science of Ukraine. 2014. no. 1 (25). Pp. 140-143. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Venu_2014_1_35.
3. Global Innovation Index. (GII 2014; 2015; 2016; 2017; 2018; 2019). URL: <https://www.wipo.int/>
4. Bloomberg Innovation Index 2020. By Michelle Jamrisko and Wei Lu 18 January 2020. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-01-18/germany-breaks-korea-s-six-year-streak-as-most-innovative-nation>
5. Global Competitiveness Index (GCI 2014–2015; 2015–2016; 2016–2017; 2017–2018; 2018; 2019) <https://www.weforum.org/>

Сторожук О. В., кандидат економічних наук, доцент
Музиченко А.С., доктор економічних наук, професор
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Цифрова трансформація економіки впливає на всі соціально-економічні процеси. Поряд із глобалізацією та активним розвитком інноваційних технологій (блокчейн, штучний інтелект, хмарні сервіси, розвиток засобів збирання й аналізу BigData, краудсорсинг, біотехнології, 3D-друк тощо) цифрова економіка стала невід'ємною характеристикою світової та національної господарської систем. Хоча масштаби розвитку цифрової економіки у світі оцінити складно, але, за прогнозами, у 2025 році майже 25% світового ВВП буде припадати на цифрову економіку завдяки діджиталізації промисловості [1].

Аналіз світової практики показує, що процес глобальної цифровізації з великою швидкістю змінює економічний уклад. Розвиток регіональних інноваційних підсистем стає неможливим без цифрової трансформації і відповідного кадрового забезпечення технологічних проривів, пов'язаних з інформаційними технологіями. Слід підкреслити, що сьогодні у світі

спостерігається колосальний розрив між країнами зі слабким розвитком Інтернет-зв'язку і країнами з високим рівнем цифровізації. Наприклад, в найменш розвинених країнах світу Інтернетом користується лише кожен п'ятий житель, у той час, коли в розвинених країнах доступ до Інтернету мають четверо з кожних п'яти осіб [2].

Інноваційний розвиток економіки України та її регіонів сьогодні можливий лише за умов створення адекватної цифрової екосистеми [4; 5]. Оскільки кожен регіон розвивається відповідно до наявних соціально-економічних умов, то програма розвитку цифрової трансформації в окремо взятому регіоні має реалізовуватись з урахуванням спеціалізації економіки та пріоритетів її розвитку. Ефективність інноваційного розвитку регіону безпосередньо залежить від інноваційної культури, тобто широкої системи мотивації цифрових інновацій.

Однією з передумов розвитку цифрової економіки є широкий доступ населення країни до Інтернету. На жаль, сьогодні в Україні проблемним питанням на практиці залишається наявність так званого «цифрового розриву», тобто ситуації, коли доступність до Інтернету помітно відрізняється за регіонами (рис.1.).

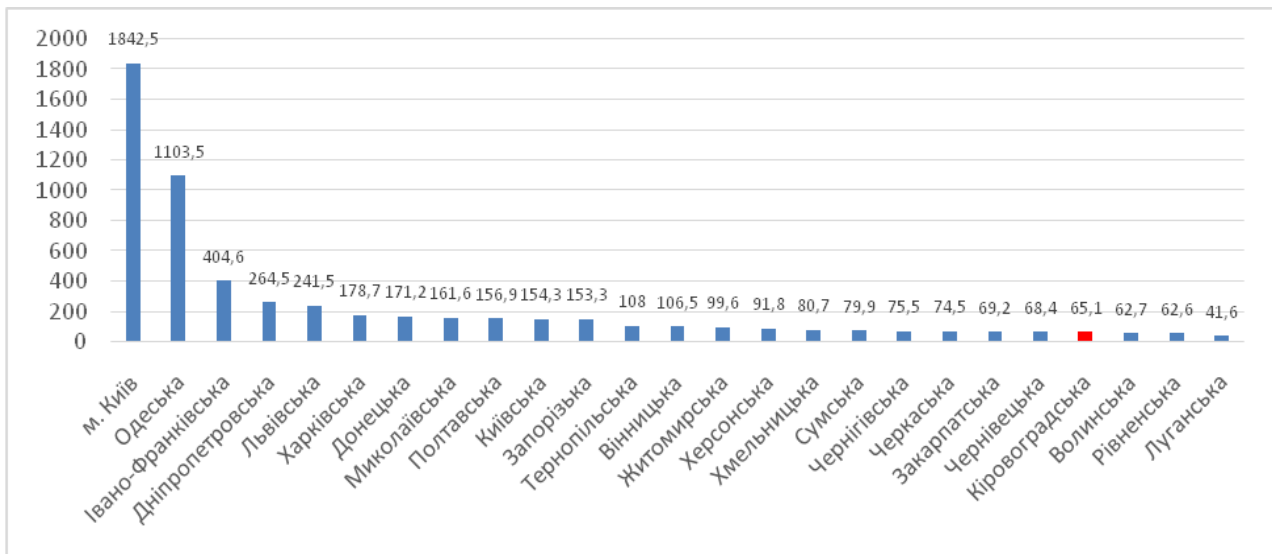

Рис. 1. Кількість абонентів Інтернету в розрізі регіонів станом на 1.01.2020 р. (тис. осіб)

Джерело: сформовано автором за [3]

Таким чином, більше 65% користувачів Інтернету проживають у Києві, Одеській, Івано-Франківській, Дніпропетровській, Львівській і Харківській областях. Ця ситуація значно створює нерівні можливості займатися підприємницькою діяльністю, одержувати державні та соціальні послуги, розвивати інтелектуальний потенціал і трудові компетенції населення різних регіонів. Як бачимо, за рівнем цифровізації Кіровоградська область значно відстає від регіонів-лідерів. Аналіз показує також, що у Києві Інтернетом користується більше 60% жителів, в Одеській області – 46%, а у Кіровоградській – лише 7%, тобто кожен чотирнадцятий (!) житель.

Згідно звітних даних Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації (НКРЗІ), кількість ліній (точок) фіксованого доступу до мережі Інтернет станом на 01.01.2020 р. у міській місцевості становила 6092 (83,9%), у сільській – 1173 (16,1%) [8].

Забезпеченість домогосподарств фіксованим доступом до мережі Інтернету розрахунку на 100 домогосподарств є найвищою у Київській, Одеській, Львівській та Запорізькій областях[8].

За даними Дослідницького холдингу FactumGroupUkraine, найбільша кількість користувачів Інтернетупостерігається серед осіб віком 25-34 років (25%), друге місце займають особи віком від 35 до 44 років – 21%. Найменша кількість користувачів Інтернету – серед осіб старше 65 років (8%) [7].

Слід підкреслити, що формування компетенцій для творчості, інноваційної діяльності, а також цифрових компетенцій населення значною мірою залежать від рівня розвитку системи освіти.

Сьогодні перед Україною поставлено амбітне завдання національного рівня – досягнення загальної цифрової грамотності населення[6].

Цифрова грамотність дає людині можливість ефективно і безпечно використовувати цифрові технології в роботі, навчанні, в професійному та особистісному зростанні. Найважливіша роль в цьому процесі належить вищійосвіті, оскільки її отримання в даний час просто не можна уявити без формування у людини цифрових компетенцій.

В цьому зв'язку варто відмітити, що в Україні, наприклад, за спеціальністю «Комп'ютерні науки» здійснюють підготовку фахівців 137 закладів вищої освіти (ЗВО), при цьому майже половина з них знаходяться у Києві, Харківській, Дніпропетровській та Львівській областях.

За спеціальністю «Кібербезпека» здійснюють підготовку фахівців 57 ЗВО України, з них у Києві розташовані 16, у Кіровоградській області – 1, в Івано-Франківській, Луганській, Полтавській, Рівненській підготовка за цією спеціальністю не ведеться[9].

Суттєва рольналежить вищій освіті також у вирішенні завдання збільшення випуску фахівців в сфері цифрової економіки (поки що за освітньо-професійною програмою «Цифрова економіка» ведеться підготовка фахівців у небагатьох ЗВО України).

Окремим важливим питанням в цьому зв'язку є також перепідготовка кадрів та підвищення кваліфікації працівників (особливо старшого віку) та менеджерів, оскільки формування цифрових змінв організаціях та на підприємствах прямо залежить від вміння менеджменту швидко адаптувати структури, бізнес-процеси та продукти до мінливих умов. Керівники компанійповинні володіти цифровими навичками, медіаграмотністю, інструментами інтернет-маркетингу, вміти постійно набувати нових знань онлайн.

Отже, сучасний етап економічних реформ в Україні потребує суттєвої трансформації механізмів управління економічною діяльністю регіонів та формування цифрової екосистеми.

До пріоритетних напрямів розвитку цифрової економіки регіонів України, на нашу думку, потрібно віднести:

1) стимулювання створення і розвитку бізнесу, орієнтованого на цифрову економіку. Держава може надавати їм цільову підтримку: гарантії за банківськими кредитами, компенсувати частину витрат на патентування, формувати цільові інвестиційні фонди, надавати підтримку через механізм державних закупівель.

2) додаткова регіональна підтримка малого і середнього бізнесу в сфері створення цифрових технологій, платформ, надання цифрових послуг за допомогою надання певних пільг відповідним підприємствам і компаніям.

3) формування та масштабування цифрових платформ для основних сфер економіки. Сьогодні в Україні існують портали надання державних послуг, платформи для проведення платежів, відбувається перехід на безпаперові технології. Так, вже зараз близько 5000 українських компаній використовують сучасний програмний комплекс VIZOR Software для подання фінансової звітності. Водночас органи місцевого самоврядування потребують спеціальної підтримки з боку держави для здійснення їх швидкої цифровізації.

4) збільшення обсягів підготовки фахівців у сфері цифрових технологій, особливо в регіонах, де рівень компетенцій населення в рамках цифрової економіки є низьким. Адже саме регіони в першу чергу зацікавлені в ефективній підготовці кваліфікованих кадрів і залученні на свої підприємства професіоналів.

5) посилення державної підтримки розвитку цифрових технологій у сфері охорони здоров'я в регіонах. Головними напрямками розвитку цифрових технологій у медицині мають стати засоби контролю фізіологічних параметрів людини; персоналізований підхід у діагностиці; технології блокчейну для розвитку превентивної медицини.

Отже, в розрізі регіонів України сьогодні існує цифровий розрив, наслідком якого в тому числі є нерівномірність соціально-економічного розвитку територій. Низький рівень розвитку цифрової інфраструктури та забезпечення захищеності цифрових процесів; відсутність системи державної підтримки організацій, що здійснюють впровадження цифрових технологій в регіонах істотно гальмує перехід країни на більш високий рівень розвитку. Розвиток цифрової економіки в нашій країні в значній мірі залежить від ефективної роботи системи вищої освіти, в тому числі, від реалізації програм цифрової освіти і наявності необхідної матеріально-технічної бази. В цьому зв'язку важливим є розвиток цифрової грамотності населення, передусім, на базі регіональних закладів вищої освіти.

Література

1. В 2025 году почти четверть мирового ВВП придется на цифровую экономику – прогноз <https://www.unian.net/economics/finance/10355907-v-2025-godu-pochti-chetvert-mirovogo-vvp-pridetsya-na-cifrovuyu-ekonomiku-prognoz.html>

2. Доклад о цифровой экономике – 2019. https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/der2019_overview_ru.pdf

3. Кількість абонентів Інтернету по регіонах на 1.02.2020
http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/zv/zv_reg/kaI_reg/kaI_reg0419_u.htm

4. Сторожук О.В., Заярнюк О.В. Потенційні ризики та можливості цифрової економіки. Міжнародна науково-практична конференція «Стратегічні пріоритети трансформації економіки в умовах цифровізації». Тези доповідей. (м. Запоріжжя. 29-30 жовтня 2019 р.). Запоріжжя, 2019. С. 238-239.

5. Ткачук О.В. Ключові детермінанти інноваційного розвитку економіки України та її регіонів. II Міжнародна науково-практична конференція «Конкурентоспроможна модель інноваційного розвитку економіки». Тези доповідей. (м. Кропивницький, 11 квітня 2019 р.). Кропивницький, 2019. С.46-49

6. Україна 2030Е — країна з розвинутою цифровою економікою. URL: <https://znaj.ua/press-release/232023-ukrajina-2030e-krajina-z-rozvinutoyucifrovoyu-ekonomikoju> (дата звернення: 15.05.2019).

7. <https://mind.ua/news/20204323-majzhe-23-mln-ukrayinciv-regulyarno-koristuyutsya-internetom-doslidzhennya>

8. <https://nkrzi.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=150&language=uk>

9. <https://osvita.ua/vnz/guide/search-17-0-0-42-50.html>

Угрімова І. В.

кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту та оподаткування

Сербін В. В., студент

Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут"

м. Харків, Україна

ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Інновації в будь-якому з секторів економіки вимагають фінансових вкладень. Для того, щоб отримати додатковий прибуток, підвищити ефективність діяльності організації, отримати соціально-економічний ефект, необхідно здійснити фінансові вкладення. Встановлена залежність: чим на більший успіх розраховує підприємець в майбутньому, тим до більших витрат він повинен бути готовий в сьогодні.

Проблема вибору об'єкта фінансових вкладень для підприємця не обмежується граничною сумою інвестицій. Дослідження показали, що найбільшою ефективністю володіють вкладення в інновації, де підприємець має можливість отримувати надприбуток.

Суть інвестування, з точки зору власника капіталу (інвестора), полягає у відмові від отримання прибутку "сьогодні" в ім'я прибутку "завтра". Інвестиції збільшують накопичення інвестора і справляють істотний вплив на розширення виробництва, вони є основним джерелом, базою збільшення національного доходу країни.

Інвестиційна політика підприємства передбачає формулювання довгострокових цілей його діяльності, пошук нових перспективних сфер